



Ники Ђовани

О СЛУШАЊУ „ДЕВОЈКЕ С КОСОМ БОЈЕ ЛАНА“¹

Његова девојка има косу боје лана
Моја жена седу
Моја жена се буди у зору
Његова девојка може и да преспава дан

Руке његове девојке миришу на парфеме
Ружичасте су и меке јој усне
Усне моје жене су изгореле од сунце
а руке јој као мастило црне

Да је усрећи он музику ствара
Ноћ када дође ја сам уморан и сломљен
Он може ноте да пише да јој натера срце да удара јаче
Када ноћ дође ја само желим да одморим ноге

Можда да не берем памук толико брзо
Можда бих и ја певао лепо
Певао својој жени седе косе
Шапутао јој нежно, душо, једина моја.

¹ *La fille aux cheveux de lin* (фр.), музичка композиција за клавир француског композитора Клода Дебисија. Композиција је названа по песми француског песника Леконта де Лила (1818–1894). (Прим. прев.)

ЊУЈОРЧАНИ

Испред зграде банке
после шест сати окупљање
људи с торбама следи

Кад је хладно
покрију се новинама
кад је ледено картонским кутијама

Неко је рекао да су они богати ексцентрици
Неко је наравно луд

Један човек и његов другар су се доселили
у улаз за камионе оближње зграде
у рано вече он посећује
своје комшије чекајући
свог пријатеља да се врати
из даљина мени непознатих
као да спонтано сагоревају
ови ноћни људи
нестану с првом светлошћу дана
да би се вратили с првим ноћним сјајем
као да никад нису ни одлазили

Рекли су ми да постоје људи
који живе под земљом
у простору између подземне
и цеви који иду испод
користе пару
да загреју свој подземни ћошак
и скувају храну
иако нема струје
што их чини кртицама

Двадесети век је видео
два велика рата и два мања
аутомобил и суперсонични авион
телефоне и сателите на небу
човека на Месецу и летелице на Јупитеру
А чудно је видети те људе
Њујорка како живе

у улазима јавних зграда
као да је ово земља у развоју
мада наравно да јесте

Погледајте ту старицу
која седи на углу 57. улице и 8. авеније
и продаје оловке
не знам где проводи ноћи
преко дана седи зими и лети
по снегу и киши певушећи
неку белачку црквену песму
мора да је тешка преко сто десет кила
месо на њеним ногама је развучено
као малецка чарапа
на великом стопалу
рупа и подеротина
има свуд по њеним ногама
свашта цури из њих
суши се и поново цури
ипак никад не смрди
никад не пита да л' бисте купили
оловку нити вас осуђујуће гледа
зато што сте здрави
заправо је лако пролазити поред ње
а не као поред човека испред
Тифанија она само држи оловке
близу колена
ви их купите или не
у зависности од ваше потребе за писањем

Он је пак слеп и хода са својим
немачким овчарем
његов натпис гласи ПРЕПУШТЕН
БОЖЈОЈ МИЛОСТИ затим следи дуго
објашњење његовог стања
Купци *Тифанија* лако
могу да виде то његово стање
он је црнац

Горе у 125. улици је стара црнкиња
она је напољу само кад је
лепо време и лепо је обучена
кућа јој је вероватно беспрекорна

како већ јужњачке даме држе своје куће
и перика јој увек стоји како треба
Имаш нешто за мене, рекла ми је
Шта желиш, питала сам је
Како се зовеш? Знам ти породицу
Не, не знаш, рекла сам уз смех Не знаш
ништа о мени
Ти с' она талијанска песникиња, јелда? Знам ти глас. Видела
сам те на телевизији
Загледала сам јој се у очи
Ниси ме видела јер би знала да сам црнкиња
Дај да ти опипам косу ако си црнкиња спусти главу
Спустила сам је
Имаш нешто за мене, насмејала се
Опипала си ми косу то доноси срећу
Срећа је новац, дете рекла је
Срећа је новац

ПЕСМА

Дадлију Рендалу²

Упознала сам тог човека
Издавач је био
Кад је био млад

А сада је песник

Нежан је и веома
Стрпљив
Са својом
Црном женом
Која би да води револуцију

И која га вуче
на све састанке

² Дадли Рендал (1914–2000), афроамерички песник из Детроита у Мичигену. Године 1965. основао је издавачку кућу (*Broadside Press*) која је објављивала поезију водећих афроамеричких песника тог доба. (Прим. прев.)

Али никад не стигне
да му каже

Волим те

ПЕСМА АЛАБАМЕ

кад би дрвеће могло да прича
пита се шта ли би ми рекло
срела сам старца
на путу у касно поподне
шешир је навукао ниско да
заклони очи
јакна му је висила
с рамена
рече ми „цуро! руке су ми
виделе више него
све оне књиге што их чувају тамо
у Тускагију“
насмејао ми се
махнуо руком
и отишао даље прашњавим путем
срела сам старицу
с кукурузном лулом
љуљала се у столици
у пролећно вече
„сестро“ позвала ме
„да ти кажем нешто – ове моје ноге
су виделе више него што ће твоје
очи икад прочитати“
насмешила сам јој се и наставила
да ходам
али сам се предомислила и вратила
на њену терасу
„реци ми цуро –
учиш на институту?
боље дођи овамо и проучи
ове чукљеве на мојим ногама“
погледала сам је
насмејала ми се
кад би дрвеће могло да прича
пита се шта ли би ми рекло

ЖЕНЕ СЕ ОКУПЉАЈУ

(за Џоа Стрикленда)³

жене се окупљају
јер није необично
тражити утеху у часовима јада
 треба човека сахранити

није необично ни
што стари сахрањују младе
 мада је страшно

није чудно ни
што најмање мудри и најгори
носе барјак хуманости
 мада је то права духовна кастрација

више нас не мучи ни то
што они који воде ратове
себе називају дипломатама

више се не чудимо
што се неверници најгласније моле
сваке недеље у свакој цркви
а некад и у собама окренутим ка истоку⁴
 мада је то грех и срамота

па како процењујемо човека

већина нас воли због сопствене потребе да воли
не зато што сматрамо да неко заслужује нашу љубав

већина нас опрашта јер и сами чинимо грешке
не зато што смо племенити

већина нас теши јер нам је и самима потребна утеха
наши древни ритуали захтевају да дајемо
 ако желимо да нам се да̑

³ Џо Стрикленд је био афроамерички новинар два пута номинован за Пулицерову награду. Ову песму је Ники Ђовани написала 1972. за његову сахрану на молбу његове удовице. (Прим. прев.)

⁴ Мисли се на молитвени доручак који је одржавао Ричард Никсон док је био председник у тзв. источној соби Беле куће. (Прим. прев.)

па како процењујемо човека

научили смо да се осмехујемо када дочекујемо
плачемо када се растајемо
и да утишамо гласове у часовима јада

жене се окупљају
носе покров и уље
њихове вредне руке се потчињавају законима који
налажу врбама да се савијају али да се не ломе
чак ни онда када дува ветар смрти

процењујемо човека на основу његових снова
а не само његових дела
процењујемо човека на основу његових намера
а не само његових мана
процењујемо човека јер није необично
знати га преко оних који га воле

жене окупљају странце
јер су волеле човека

није необично пребирати
по пепелу
и наћи несагорелу слику

Изворник: *The Collected Poetry of Nikki Giovanni*, Harper Perennial, New York, 2007.

(Превела с енглеској **Данијела Јовановић**)